

Yttrande till inriktningsärende 2025–2027

Kultur- och fritidsnämnden

Barn som spelar basket

Sammanfattning

Inriktningsärendet beskriver de ekonomiska förutsättningarna inför planeringsperioden 2025–2027 och innehåller preliminär ekonomiplan för kommunen och kommunkoncernen, preliminära budgetramar för nämnder och preliminär investeringsplan för kommunkoncernen, plan för samhällsbyggnad, lokalresursplan och ägardirektiv.

I inriktningsärendet föreslås att kultur- och fritidsnämndens ekonomiska ram ökas med 793 tkr mellan 2024 och 2025.

Kultur- och fritidsnämnden tillhandahåller främst kollektiva tjänster och är därför mindre påverkad av volymsvängningar. Nämnden anser att kommunstyrelsens inriktning att kompensera nämnden för lägre volymer kommer att underlätta nämndens anpassning till utmaningar kopplat till en minskande målgrupp.

Nämnden gör ingen annan bedömning av den ekonomiska inriktningen i yttrandet än Huddinge kommun som helhet, att den nya befolkningsprognosen för kommunen påverkar volymomräkningen och därmed resursfördelningen negativt samtidigt som den ekonomiska situationen ser något bättre ut för 2025 jämfört med föregående år i och med den nedåtgående inflationen. Samtidigt står nämnden bakom vikten av att vidta fortsatta effektiviseringsåtgärder för att kunna möta framtida utmaningar. Inte minst kopplat till den avtagande takten i befolkningsökningen.

Nämnden bedömer det möjligt att genomföra effektiviseringar motsvarande pris- och löneökningar under 2025. Ett antal områden för detta har identifierats, och nämnden avser att gå vidare med åtgärder kopplade till lågt nyttjade lokaler och taxeändringar inom idrott och anläggning.

Vad gäller kostnadseffektiviseringar har nämndens uppföljning och jämförelser med andra kommuner visat att det finns en snedfördelning av resurser inom nämndens ansvarsområde. Medan idrottsområdet ligger i paritet, eller strax ovanför länssnittet i kronor per invånare, är resurserna till kultur avsevärt under snittet. Detta har nämnden haft i beräkning vad gäller föreslagna kostnadseffektiviseringar.

I yttrandet ingår även nämndens kommentarer och synpunkter på lokalresursplanen.

Nämndspecifik omvärldsanalys

Meningsfull fritid för fler

En aktiv och meningsfull fritid kan bidra till ökad självkänsla, utvecklade förmågor och tillit till andra, vilket i sin tur kan bidra till att kompensera för svagare förutsättningar under uppväxten i övrigt. Alla Huddinges barn och unga ska, oavsett kön, funktionsförmåga eller vilket område i kommunen de bor i, ha tillgång till meningsfulla fritidsaktiviteter. Nämnden behöver fortsätta arbetet för jämlik tillgång till meningsfull fritid i hela kommunen. Omotiverade skillnader i till exempel kvalitet eller tillgång till kultur- och fritidsaktiviteter mellan kön och områden ska fortsätta att kartläggas, analyseras och åtgärdas. Bryggor mellan spontana och organiserade aktiviteter ska stärkas för att fler barn och unga ska delta i föreningsaktiviteter, kulturskola och andra organiserade fritidsaktiviteter. I områden där föreningslivet är svagt ska särskilda insatser genomföras för att både stärka föreningslivet och öka tillgången till fritidsaktiviteter.

På sikt förväntas en stor ökning av personer som är 80 år eller äldre i Huddinge liksom nationellt. Det kan innebära större behov av kultur- och fritidsverksamhet för den målgruppen. Även äldre behöver med andra ord ges möjlighet till en meningsfull fritid och nämnden har under det senaste året genomfört satsningar för målgruppen och fortsätter arbetet för att i såväl egen, som föreningsdriven, regi motverka ensamhet bland äldre.

Lokaler och anläggningar

Nämndens lokal- och anläggningsbestånd är stort. Mer än hälften av kultur- och fritidsnämndens budget består av lokalkostnader. För att långsiktigt tillgodose Huddingefamiljens behov av kultur- och fritidsanläggningar tar nämnden fram strukturprogram för olika typer av verksamhetslokaler, samt analyser av tillgång till idrottsanläggningar för olika idrotter.

Strukturprogram gällande kulturskola, fritidsgårdar, samt idrottslokaler och idrottsanläggningar (inklusive ridskolor, ishallar och konstgräsplaner) har tagits fram och ett strukturprogram för bibliotek ska färdigställas under 2024. Strukturprogrammen ska definiera vilket mått av kommunal service som ska levereras till kommuninvånarna och applicera det på kartan utifrån befintlig och planerad framtida samhällsstruktur. Strukturprogram är en viktig del av kommunens samhällsplanering och ska bidra till långsiktighet och kostnadseffektivitet.

Vidare fordrar nya lagkrav modernisering av nämndens idrottsanläggningar, så som EU:s beslut om ett försäljningsförbud av avsiktligt tillsatt mikroplast som träder i kraft 2031. Syftet är att minska spridningen av mikroplast. Förbudet innebär att de konstgräsplaner som idag har fyllnadsmaterialet gummigranulat behöver fasas ut. Huddinge Samhällsfastigheter AB har tillsammans med kultur och fritidsförvaltningen påbörjat ett arbete med att ta fram en konstgrässtrategi och en plan för att byta och testa nya möjliga lösningar till utvecklade konstgräs fram till 2031. Detta kan, under omställningsfasen, få ekonomiska konsekvenser genom högre investeringskostnader. Dessa åtgärder påbörjas redan med att byta konstgräset på Visättra IP till ett nytt i Norden mindre beprövat konstgräsmaterial vilket ska testas och utvärderas i samarbete med Svenska fotbollsförbundet.

Nämnden behöver också arbeta aktivt för samlokalisering och samutnyttjande med andra verksamheter inom kommunkoncernen såsom i exemplet med samlokalisering av vård- och omsorgsnämndens mötesplatser för äldre med kultur- och fritidsnämndens fritidsgårdar, men också stimulera föreningslivet till mer samutnyttjande. Även det regionala perspektivet och möjligheterna till samverkan över kommungränserna bör tas hänsyn till.

Behovsförändringar inom kultur- och fritidsnämndens verksamheter drivs av en rad olika faktorer. Bland annat av ändrade politiska ambitionsnivåer, såsom vägen mot länssnitt vad gäller deltagande barn i kulturskolan och uppdrag om att finna lokalisering för ett bibliotek i Trångsund.

Nationella och regionala reformer och utveckling

Regeringen har aviserat att ett statligt fritidskort för barn och unga ska införas. Fritidskortet ska ge barn och unga i åldrarna 8 – 16 år ökad tillgång till idrott, kultur, friluftsliv och annat föreningsliv. Det ska innehålla ett värde som kan användas som betalning för fritidsaktiviteter inom idrottsrörelsen, friluftsförbund, kulturskolan eller ungdomsorganisationer. Beloppets storlek föreslås ha en differentierad utformning för att särskilt stötta barn och unga i socioekonomiskt utsatta hushåll att ta del av fritidsaktiviteter. Fritidskortet väntas införas tidigast under oktober 2025. Förslaget om införandet av ett fritidskort har skickats ut på remiss till berörda myndigheter, organisationer, kommuner och andra intressenter med sista svarsdag den 15 oktober 2024.¹ Införandet av fritidskortet bedöms medföra stora administrativa utmaningar, varvid en av de delrapporter som publicerats konstaterar betydande kostnader, dels för IT-utveckling och dels för löpande administrativa kostnader.² Det är också troligt att det leder till en ökad administrativ börda för såväl enskilda föreningar som för förvaltningen. Nämnden följer arbetet nära då det också kan få inverkan på efterfrågan på organiserad fritidsverksamhet inom föreningslivet med krav på ökad kommunal finansiering i form av höjda föreningsbidrag eller större efterfrågan på lokaler som följd, eller ökad efterfrågan på Kulturskolans kurser. Nämnden gör därtill bedömningen att det faktum att föreningstätheten är lägre i områden med socioekonomiska utmaningar försvårar för den primära målgruppen för fritidskortet.

Det sker stora förändringar på nationell nivå rörande bidragsgivningen till studieförbunden, varför det är av vikt att nämnden fortsatt bevakar utvecklingen. En statlig utredning av folkbildningens styrning och uppföljning avrapporterades under i juni. I betänkandet föreslås bland annat stärkt kontroll av bidrag, ökad transparens och mer regelbundna utvärderingar.³ Samtidigt har Folkbildningsrådet beslutat om ett nytt statsbidragssystem

¹ [Remiss Ds 2024:16 Ett fritidskort för barn och unga – en aktiv och meningsfull fritid i gemenskap med andra - Regeringen.se](#), [Förberedande och kapacitetsstärkande insatser inför att fritidskortet lanseras - Regeringen.se](#), [Införande av Fritidskortet är framflyttat - Riksidrottsförbundet](#)

² [Rapport – Delredovisning av Försäkringskassans uppdrag att upprätta och förbereda förvaltning av ett utförarregister för fritidskort för barn och unga \(forsakringskassan.se\)](#)

³ [Bildning, utbildning och delaktighet - Regeringen.se](#)

som i högre utsträckning utgår från kvalitativa bedömningar. I Regeringens budgetproposition för 2024 minskas anslagen till studieförbunden med totalt 500 miljoner över en treårsperiod, vilket är nära en tredjedel av dagens totala anslag. Studieförbunden finansieras gemensamt av stat, region och kommun, vilket gör att en större neddragning av det statliga bidraget påverkar förutsättningarna för studieförbunden lokalt i Huddinge kommun.

Vidare sker andra förändringar som påverkar nämndens förutsättningar såsom kultursamverkansutredningen. Denna överlämnade sitt betänkande till regeringen under hösten 2023 och har under våren 2024 gått ut på remiss till bland annat Huddinge kommun. Betänkandet går fram med ett lagförslag om att samverkansmodellen ska omfatta samtliga regioner i landet (i nuläget ingår inte Region Stockholm), att kommuner ska ges ökat inflytande, införandet av en ny anslagsstruktur och att de nuvarande regionala kulturplanerna ersätts av kultursamverkansplaner. I Huddinge kommuns remissvar instämmer kommunen i de förslag som betänkandet framhåller. Nämnden behöver följa den fortsatta processen då den kan komma att påverka förutsättningarna för Huddinges kulturutveckling.

Ytterligare exempel på nationella förändringar och utmaningar som nämnden bör följa är föreningarnas svårigheter att rekrytera nya och yngre medlemmar. I Huddinge yttrar det sig särskilt bland kulturföreningarna, vilka sedan många år ansvarar för en betydande del av Huddinges kulturutbud i form av museer, kulturprogram och upplevelser. Men även ett fortsatt vikande intresse för engagemang i idrottsföreningar påverkar nämnden. Utvecklingen riskerar att ge långsiktiga ekonomiska och verksamhetsrelaterade konsekvenser för kommunens föreningsliv och inte minst för möjligheterna för Huddingefamiljen att ta del av kultur- och fritidsaktiviteter och upplevelser.

Även idrottskorruption och välfärdsbrottslighet bör nämnas i sammanhanget av utmaningar för civilsamhället och Sveriges kommuner och regioner uppmanar kommuner och regioner att stärka sitt förbyggande arbete.

Regionbibliotek Stockholm har i dialog med länets folkbibliotek antagit regionala rekommendationer kring avgifter och lån som ett led i en fördjupad samverkan. Många av länets invånare rör sig regelbundet över kommungränserna och med gemensamma regler och avgifter är tanken att bibliotekens tjänster ska bli mer användarvänliga. Huddinge kommuns biblioteksprogram 2023-2027 slår fast att regional samordning i syfte att harmonisera avgifter och lån är ett av fokusområdena inom programperioden.

Konsekvenser av nämndens ekonomiska ramar i inriktningsärendet

I inriktningsärendet förslås den ekonomiska ramen öka med 0,8 mnkr mellan 2024 och 2025, vilket är en nettoeffekt av flera delar.

Som en konsekvens av sjunkande inflation 2024 kommer pensionskostnaderna sjunka under 2025. Nämnderna blir fullt ut kompenserade för pensionskostnader, både när dessa stiger och motsvarande när de minskar, därav minskas nämndens ram helt korrekt med 3,3 mnkr. Den lägre befolkningsprognosen påverkar volymomräkningen för nämnden och ramen revideras ned med drygt 1 mnkr. Av samma anledning sänktes ramen 2024 med 0,6 mnkr. Kultur- och fritidsnämnden tillhandahåller främst kollektiva tjänster och är därför mindre påverkad av volymsvängningar. Nämnden anser att kommunstyrelsens inriktning att kompensera nämnden med 1,6 mnkr för lägre volymer kommer att underlätta nämndens anpassning till utmaningar kopplat till en minskande målgrupp. I samverkan har regionen tagit fram standardiserade taxevillkor för folkbibliotek. Nämnden föreslår att revidera taxor i enlighet med regionens mål för harmonisering. Det är positivt att genomförandet underlättas genom kompensation på 0,3 mnkr för den intäktsminskning som är en av konsekvenserna. Även tillskottet på 0,5 mnkr för att fortsätta bedriva och möjliggöra utveckling av Flemingsberg block party är positivt.

Likt tidigare år förslås ingen särskild kompensation för pris- och löneökningar. Att uppmärksamma lågt lokalutnyttjande och hitta möjliga samlokaliseringar är ett viktigt effektiviseringsarbete som nämnden arbetar

med. Under 2024 har nämnden beslutat om att lämnat två lokaler och ser mycket positivt på förslaget, och incitamentet, att det tillskapade utrymmet kvarstår i budgetramen. Den positiva volymökning i Huddingeallen som varit från senare delen av 2023 och även in i 2024 är positiv i flera aspekter men bland annat bidrar även det till nämndens möjlighet att klara pris- och löneökningar.

Vidare ser nämnden det gynnsamt, vad gäller kostnadseffektiviseringar som helhet för kommunen och som ett ytterligare steg mot ett mer effektivt lokalutnyttjande, att kommunstyrelsens förvaltning har i uppdrag att utreda huvudmannaskap för idrotts- och gymnastikhallar tillsammans med berörda förvaltningar. Nämnden inväntar resultat men noterar att det vid ett genomförande kommer innebära driftskonsekvenser för berörda nämnder.

Kultur- och fritidsnämnden bekräftar slutsatsen att resurser och insatser för social hållbarhet behöver anpassas efter behoven i olika geografiska områden. Nämnden välkomnar därför det pågående analysarbetet och det centrala anslaget, vilka tillsammans ger goda förutsättningar för nämnden att bidra till mer träffsäkra insatser i samarbete med övriga nämnder

Investeringar

Kultur- och fritidsnämndens investeringsram består av investeringar till följd av nya/förändrade lokaler och löpande re- och nyinvesteringar av inventarier och utrustning.

I inriktningsärendet för 2025 uppgår investeringsramen till 4,5 mnkr. Det är en rimlig ram för löpande re- och nyinvesteringar av inventarier och utrustning utifrån nämndens tidigare omfattning. I Mål och budget för 2024 gav kommunfullmäktige i uppdrag att kultur- och fritidsnämnden tillsammans med Huddinge Samhällsfastigheter AB skulle förändra ansvarsfördelningen för verksamhetsdrift i idrottshallar och -anläggningar. Uppdraget har genomförts och i och med det påverkas nämndens investeringsram. Dock var resultatet av uppdraget inte helt klart vid tiden för inriktningsärendets beredning, varför konsekvenserna inte beaktade där. Förvaltningens bedömning utifrån planerade reinvesteringar är att nämndens investeringsram behöver utökas med 1,5 mnkr årligen för planeringsperioden.

Under våren antog kommunfullmäktige ett nytt ramavtal avseende hyresvillkor för verksamhetslokaler och anläggningar samt ny lokalförsörjningspolicy för Huddinge kommun. Kommunstyrelsen antog riktlinjer för lokalförsörjning. Nämnden är positiv till de nya och förtydligande styrdokumenterna och kultur- och fritidsförvaltningen kommer tillsammans med berörda i övriga kommunkoncernen successivt att implementera och klargöra hanteringen rent praktiskt. Det innebär även i detta avseende att konsekvenserna inte var beaktade i inriktningsärendet. Förvaltningen har i nuläget inte en klar uppfattning av omfattningen men en rimlig bedömning, utifrån kommande behov, är att nämndens investeringsram med anledning av detta behöver utökas med 1,5 mnkr. Förvaltningen kommer följa upp detta regelbundet i den ordinarie uppföljningsprocessen. Sammantaget föreslår nämnden att utöka investeringsramen till 7,5 mnkr, från det i inriktningsärendet föreslagna 4,5 mnkr.

Den kommande planeringsperioden präglas av en hög investeringsnivå, särskilt i bolagen. Genomförandebeslut finns för nytt huvudbibliotek och reviderat inriktningsbeslut för simhall och multisportshall är antaget. Dessa projekt har direkt påverkan för kultur- och fritidsnämndens investeringsram i den senare delen av planeringsperioden. Investeringsnivån är ännu inte beräknad varför nämnden behöver återkomma med underlag i ett något senare skede. Nämnden vill också understryka att det i befintlig budgetram inte finns förutsättningar att klara alla tillkommande kapitalkostnader utifrån behov av att utrusta dessa och andra nya lokaler och anläggningar.

Lokalresursplan

Kultur- och fritidsnämnden har tagit del av lokalresursplanen och lämnar följande synpunkter/kommentarer:

Utredningen om nämndens framtida användning av Stuvsta stationshus, som ingick i nämndens beslutade behovsprognos för 2025 finns inte med i förslag till Lokalresursplan 2025. En åtgärd för effektivisering har

bedömts nödvändig inför budgetåret 2025, på grund av både långvarigt lågt nyttjande samt lokalens bristande ändamålsenlighet, och lokalen kommer att avyttras 31 december 2024.

Nämnden ställer sig positiv till den omprioritering som gjorts gällande startår för de uppdrag och förstudier som presenteras i lokalresursplanen. Skillnader i uppdragsstart (år), jämfört med nämndens beslutade Behovsprognos för 2025 och framåt, observeras för följande fem uppdrag:

1. Utredda möjligheter för godkänd tävlingshall för basket i Fleminghallen - flyttas från 2026 till 2025 utifrån prioriteringen att öka förutsättningar i kommunen för matchspel i basket på högre nivå.
2. Utredda möjligheter för permanentning och utveckling av Vretens BP - flyttas från 2027 till 2026, utifrån behovet att tidigarelägga förstudie för att hinna detaljplanlägga Vretens BP innan det tillfälliga bygglov utlöper i oktober 2030.
3. Ta fram lokalprogram för idrottshall i Diametern Kungens Kurva - flyttas från 2024 till 2026 utifrån förändringar i processupplägg; detaljplanarbetet kan fortsätta utan beslutat lokalprogram
4. Utredda nuläge och framtid för simhallarna i Vårby och Skogås - flyttas från 2024 till 2027 utifrån att andra uppdrag behöver prioriteras. Bedömning är att det är en fördel om utredningen är genomförd i god tid innan nya Huddinge Hallen invigs (år 2029). Tanken är att simhallen i nya Huddinge Hallen tillfälligt ska kunna omhänderta de volymer av skolsim som en eventuell evakuering av simhallen i Vårby respektive Skogås skulle resultera i.
5. Ta fram lokalprogram för nytt bibliotek i Trångsund - flyttas från 2024 till 2025 för ett effektivare arbetssätt. Uppdraget ska även omfatta lokaler tänkta att samnyttja med ny fritidsgård; ett nytt uppdrag som planeras starta under 2025, se nedan.

Kultur- och fritidsnämnden tog i juni 2024 beslut om Strukturprogram för fritidsgårdar i Huddinge kommun. Strukturprogrammet påvisar behovet av nya fritidsgårdar på tre platser i kommunen. Nämnden anser därför att uppdraget "Ta fram lokalprogram och tillsammans med kommunstyrelsens förvaltning hitta lämpliga lokaler för eventuella nya fritidsgårdar, förutsatt att beslut tas om strukturprogram", bör delas upp till tre separata uppdrag, och enligt den prioriteringsordning som strukturprogrammet anger:

Uppdragstitel	Uppdragsstart
Ta fram lokalprogram och tillsammans med kommunstyrelsen hitta lämplig lokal för ny fritidsgård i Sjödal, centrala Huddinge	2025
Ta fram lokalprogram och tillsammans med kommunstyrelsen hitta lämplig lokal för ny fritidsgård i Trångsund centrum	2025
Ta fram lokalprogram och tillsammans med kommunstyrelsen hitta lämplig lokal för ny fritidsgård i Masmo	2027

Lokalresursplanen för 2025, sid 17, tar även upp uppdraget "ta fram strukturprogram för allmänna ridanläggningar", ett projekt som pågår vid förvaltningen. Här bedömer nämnden att uppdraget kommer att vara genomfört innan årsskiftet 2024/25, och uppdraget bör tas bort från slutgiltig version av Lokalresursplanen.

Däremot bedömer nämnden att uppdraget "Ta fram en handlingsplan gällande investerings- och utvecklingsbehov för allmänna ridanläggningar", inte kommer att vara genomfört innan årsskiftet, och därmed bör adderas till Lokalresursplanen.

Eventuella förändringar av taxor och avgifter

En sammanställning över föreslagna förändringar av taxor och avgifter kopplat till idrott och anläggning inom kultur- och fritidsnämndens ansvarsområde redovisas i bilaga "Sammanställning taxor och avgifter 2025, KFN". Jämförande statistik gällande föreslagna förändringar redovisas i bilaga "Jämförande statistik taxor och avgifter 2025, KFN". Förändringarna rör i huvudsak taxor och avgifter inom verksamheten idrott och anläggning såsom entréavgifter till bad och taxor gällande idrottshallar och gymnastiksalar. Syftet är att göra prisjusteringar i linje

med prisökningar i samhället i stort, och i jämförelse med andra kommuner. Det leder till en ökning av självfinansieringsgraden. Den beräknade intäktspåverkan är ökade intäkter om cirka 1,1 mnkr.

Förändringar avser emellertid även biblioteksverksamheten. Syftet är att harmoniera avgifter och låneregler inom regionen. En av de större förändringarna gäller borttagande av förseningsavgifter. Den beräknade intäktsminskningen i och med förändringarna för kultur- och fritidsnämnden beräknas till 0,3 mnkr. Föreslagna förändringar i HKF 8120 redovisas i bilaga "Förslag förändringar avgifter bibliotek, HKF 8120".

Kultur- och fritidsnämnden föreslår att taxor och avgifter inom kultur- och fritidsnämndens ansvarsområde revideras enligt bilaga " Sammanställning taxor och avgifter 2025, KFN" och "Förslag förändringar avgifter bibliotek, HKF 8120". De nya taxor och avgifterna ska börja gälla från och med den 1 januari 2025.

I övrigt föreslås inga förändringar av nuvarande taxor och avgifter inom kultur- och fritidsnämndens ansvarsområde.